

Írán

Írán je třeba počítat mezi nejvýraznější hráče Středního východu i díky vnitřnímu trhu čítajícímu 81 mil. spotřebitelů (s bezprostředním přístupem na trhy sousedních zemí s dalšími 200 mil. obyvateli), ekonomice dlouhodobě rostoucí kolem 3,2 % ročně, HDP na obyvatele přes 5 tis. USD, obecně vysoké úrovni vzdělanosti populace a rozvinutému školství, relativně slušně fungující státní infrastruktuře, víceméně stabilní vnitřní bezpečnostní situaci (alespoň ve srovnání se zeměmi oblasti). Klíčový vliv na budoucnost Iránské ekonomiky bude mít vztah se Spojenými státy a evropskými partnery. Inlace země je v současné době dle MMF odhadována velmi vysoko (roku 2018 29,6 %), populace se navyšuje a k roku 2018 je odhadována přes 82 mil. obyvatel. Běžný účet je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	12,5	3,7	-1,5	-3,6	1,1	1,6
HDP/obyv. (USD)	5 027	5 290	5 222	4 006	4 052	4 153
Míra inflace (%)	9,0	9,6	29,6	34,1	24,2	17,5
Nezaměstnanost (%)	12,4	11,8	12,8	14,3	15	15,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	16,3	9,5	5,8	0,9	-3,7	-3,3
Populace (mil.)	80,5	81,4	82,4	83,2	84,1	85
Konkurenceschopnost	76/138	69/137	89/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Hlavním problémem pro obchodování s Íránem je aktuálně obnovení protiiránských sankcí ze strany USA administrativy v roce 2018.
- ▶ Tyto sankce zahrnují vztahy s iránskými osobami a subjekty, obchodování s Íránem ve vyjmenovaných oblastech či nutnost získání licencí ze strany US ministerstva financí pro obchodování v dalších sektorech. Teoreticky by se sankce neměly vztahovat na tzv. humanitární dodávky (léky, potraviny apod.).

Problémem také je i aktuální omezení závazků jaderné dohody ze strany Íránu a to zvláště vzhledem k evropským partnerům, kteří dohodu i po odstoupení ze strany USA nadále ctíli.

- ▶ Níže jsou uvedeny jasně stanovené sankcionované organizace (aktivity) průmyslové oblasti s datem jejich implementace:

Platnost od 6. srpna 2018

Obchod s měnami a US bankovkami, a to včetně řešení íránského státního dluhu.

Obchod s drahými i dalšími kovy, uhlím, softwarem užívaným v průmyslu, automobily, letadly, dovoz íránských koberců a potravin do US atd.

Platnost od 4. listopadu 2018

Sankce pro íránské fyzické a právnické osoby, které byly sankcionovány před dnem implementace JCPOA (16. 1. 2016) nacházející se na „OFAC’s Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (SDN List) (+ Executive Order 13599).“

Sankce proti íránskému energetickému, loďařskému (včetně provozování námořních přístavů) a finančnímu sektoru.

Nákup, prodej, transport či marketing petrochemických výrobků a produktů z Íránu

Centrální íránská banka

National Iranian Oil Company (NIOC) a organizace v jejím vlastnictví či jí kontrolované nebo provozované.

Central Bank of Iran a ostatní íránské banky

- ▶ Kromě sankcí US administrativy bylo další překážkou pro zahraniční firmy rozhodnutí Ministerstva průmyslu, dolů a obchodu Íránu o zákazu dovozu 1 339 položek do Íránu a 159 položkách podléhajících zákazu vývozu z Íránu. V neposlední řadě obchod s Íránem zkomplikovalo drastické oslabování místní měny.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Írán umístil na 89. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Íránu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	181 012	12,0	77 753	132,8
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	135 688	9,0	304 071	-55,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	120 214	7,9	157 848	-23,8
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	78 868	5,2	70 838	11,3
2507	Kaolin jíly kaolinitické jiné i kalcinované	59 972	4,0	104 704	-42,7
8482	Ložiska kuličková válečková jehlová	55 097	3,6	560	9 738,8
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	54 138	3,6	5 908	816,4
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	47 104	3,1	4 569	930,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	42 132	2,8	298	14 038,3
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	34 642	2,3	–	–
Celkem TOP 10		808 867	53,5	726 549	11,3
Celkem vývoz		1 512 679		1 770 959	-14,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Íránu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7202	Feroslitiny	77 191	19,5	7 340	951,6
3102	Hnojiva minerální chemická dusíkatá	62 473	15,8	–	–
0802	Ovoce skořápkové ost. čerstvé sušené loupané	54 321	13,7	55 299	-1,8
3903	Polymery styrenu v primárních formách	29 663	7,5	5 134	477,8
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	25 971	6,6	31 979	-18,8
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	18 946	4,8	–	–
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	15 669	4,0	20 535	-23,7
7228	Tyče pruty úhelníky profily z oceli legov ost	14 406	3,6	11 790	22,2
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	14 401	3,6	79 611	-81,9
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	12 798	3,2	23 460	-45,4
Celkem TOP 10		325 839	82,2	235 148	38,6
Celkem dovoz		396 164		376 483	5,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V automobilovém průmyslu, který je jedním z nejvíce postižených odvětví díky k US sankcím došlo k rapidnímu poklesu domácí výroby vozidel, včetně dovozu náhradních dílů. Nejvíce postiženými automobilkami jsou nejen přední výrobci, jako Iran Khodro, Saipa Group a Kerman Moto, ale i různí dovozci např. Setareh Iran Co., výhradní dovozce vozů Mercedes Benz či MAMMUT Industrial Group, dovozce vozů Scania a VW Minivan. Za devět měsíců roku 2018 se vyrobilo na 713 233 automobilů což znamená pokles ve srovnání se stejným obdobím v roce 2017 až o 31,2 %.

Dalším problémem je bezpečnost samotných íránských vozidel, která sice splňují íránská bezpečnostní pravidla (včetně nárazových testů), ale již zdaleka nevyhovují mezinárodním standardům (kolem 70 % v zemi vyrobených automobilů). Mnohé modely se vyrábí více jak čtvrt století v nezměněné formě (např. Peugeot 405).

Z hlediska ekologické zátěže (spaliny, hluk) vedou motocykly s 25% podílem na znečištění vzduchu většiny íránských měst. Kolem 2,5 mil. motocyklů není vybaveno katalytickými konvertory, tím pádem každý z nich vyprodukuje tolik emisí jako osm motocyklů splňující emisní standard Euro3.

Motocyklová doprava tvoří 6 % veřejné dopravy Teheránu a má na svědomí více 25 % všech dopravních nehod v hlavním městě.

► Civilní letecký průmysl

Důležitou oblastí s aktuálními příležitostmi pro české exportéry zůstává civilní letecká doprava. Bohužel se však řadí do sankcionované oblasti. Zajímavou alternativou byla možnost dodávek ruského civilního letadla Sukhoi Superjet 100 či letounu středního doletu MS-21. Avšak velký podíl kompozitních materiálů dodávaných z USA pro stavbu již zmíněného MS-21, bude zřejmě příčinou pozastavení jejich výroby. Na trhu je velká mezera v sektoru ultra lehkých a sportovních letadel. Možnost školení pilotů íránských leteckých společností.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Na území Íránu se nachází 322 dolů, ve 257 z nich je prováděna těžba. Těžební průmysl se na HDP země podílí 5 % (potřeba nárůstu až na 9,9 %), z čehož samotný podíl těžby minerálů na HDP země činí pouhých 1,2 % (těžba kolem 1,2 Mt/denně). Írán má potvrzené zásoby 68 druhů minerálů (37 mld. t) s předpokládanou rezervou až 57 mld. t. v dnešních cenách za cca 700 mld. USD. Kapacitně nevyužity zůstávají světově největší zásoby zinku, mědi (9. místo na světě), železa (9. místo), uranu (10. místo) a olova (11. místo). Odhadované zásoby železné rudy v Íránu jsou 4,6 mld. t, z čehož je kolem 60 %, tedy 2,8 mld. t, s obsahem železa vyšším jak 51 %. Produkce těchto dolů do roku 2014 dosáhla 54 Mt železné rudy, ačkoliv kapacita dolů je až 82,8 Mt. Potřeba do roku 2025 je cca 154 Mt.

Írán má velké zásoby kvalitního uhlí (potvrzené zásoby 1 075 Mt), které se na mnoha místech dá dokonce těžít povrchově. Tyto zásoby leží zatím téměř nedotčené. Roční těžba je nyní cca 2 Mt., z toho více jak 800 tis. tun představuje koksovateľné uhlí. Výroba surové oceli v loňském roce dosáhla 21 Mt při současné výrobní kapacitě cca 31 Mt. Íránu tak patří 14. příčka v celosvětové produkci oceli. Do roku 2025 by země ráda dosáhla až na celosvětově šesté místo s produkcí 55 Mt a následným vývozem 20–25 Mt.

Předpokládané investice nutné pro dosažení tohoto cíle jsou 24,7 mld. USD (22,1 mld. Euro). Z této částky by mělo jít na rozvoj infrastruktury kolem 13,39 mld. Euro (včetně 5,05 mld. Euro na výstavbu nových železničních sítí a 3,3 mld. Euro na výrobu el. energie). Na rozvoj samotných ocelářských závodů a zpracování surového materiálu pak připadne cca 8,2 mld. Euro.

Cena výroby oceli se pohybuje kolem 300 USD/t a u výroby hliníku 1 500 USD/t.

Roční výroba hliníku dosáhla 350 000 t při současné výrobní kapacitě cca 487 000 t. Požadavek na výrobu hliníku do roku 2020 je 780.00 Mt/rok a do roku 2025 je 1,5 Mt/rok.

Nutné investice do důlního a hutního průmyslu do roku 2020 jsou odhadovány na 51 mld. USD, z čehož 30 mld. připadá na ocelárny, 11 mld. na výrobu hliníku a 9–10 mld. USD pak do cca 29 důlních projektů.

Slibně se vyvíjí spolupráce v dodávkách zařízení pro těžbu uhlí a nerostů. Možná i spolupráce v geologickém průzkumu podloží.

Strategické zásoby ropy země se odhadují na 711 mld. barelů. V Íránu se nachází 358 rezervoárů, včetně 195 dosud ne zcela prozkoumaných polí.

Bohužel současné primární a sekundární způsoby těžby ropy „tzv. IOR“ neumožňují zvýšení výtěžnosti ropných ložisek nad rozmezí 20–40 %.

Nutnost aplikace tzv. „terciální metody-EOR“, která je z technologického hlediska pro Írán momentálně nedostupná. Touto metodou je možné zvýšit výtěžnost ropy až na 60–70 %.

Nutné investice do ropného průmyslu jsou (dle pětiletého rozvojového plánu 2016–2020) odhadovány na 180 mld. USD, z čehož 100 mld. USD je nutno investovat do ropného průzkumu a produkce a zbývajících 80 mld. USD do rafinace a distribuce přírodního plynu. Investiční prioritou jsou zejména katalyzátory. Domácí výroba tohoto zařízení spolu s technologickým know-how pokrývá kolem 30 % potřeby.

Národní íránská ropná společnost (NIOC) vytypovala šest nových projektů pro zpracování LNG o celkové kapacitě 70 mil. t/rok. Jsou to Persian LNG s kapacitou 16,2 mil.t/rok; Pars LNG s kapacitou 10 mil.t/rok; Iran LNG s kapacitou 10,8 mil.t/rok; North Pars LNG s kapacitou 20 mil.t/rok; Golshan LNG s kapacitou 10 mil. t/rok a dva menší projekty s kapacitou 3 mil.t/rok.

Hlavním dodavatelem zařízení na zpracování LNG je Německo. Cena výstavby závodu na zpracování LNG se pohybuje kolem 700–800 USD za tunu LNG.

Možné dodávky zařízení pro regulaci a měření průtoků. Specifickým problémem je spalování asociovaného zemního plynu (associated gas flaring).

► Elektrotechnika

Největší podíl na trhu s elektronikou jsou bezesporu mobilní telefony. Jen v loňském roce dosáhl obrát s touto komoditou 438 mil. USD. Hlavními dovozci byly UAE se 73% podílem na dovozu do Íránu, Čína (17 %) a Jižní Korea (9 %). Dovezeno bylo kolem 3,22 mil. mobilů.

Velkým problémem v sektoru domácích spotřebičů je pašované zboží. Za loňský kalendářní rok celkový objem nelegálně dovezených domácích spotřebičů dosáhl zhruba 30 mil. kusů (nárůst o 161 %). Domácí produkce s více jak 600 výrobci pokrývá zhruba 25 % poptávky po tomto zboží, kdežto ani ne deset zahraničních firem pokrývají více jak 75 % místního trhu. Hlavními dovozními komoditami (převážně z J. Koreji, Turecka, UAE a Číny), jsou chladicí jednotky, ledničky / mrazáky, pračky, myčky, šlehače mixéry a mlýnky a plynové trouby (Itálie), PC a televizní monitory (přijímače).

► Energetický průmysl

Výroba elektrické energie dosáhla dle dostupných údajů (duben 2018) 78 484 MW, z čehož 81,63 % (64 070 MW) bylo vyrobeno v tepelných elektrárnách (parní turbíny 25,53 %, plynové turbíny 33,96 %, kombinovaný cyklus 31,4 %), 15,13 % (11 881 MW) ve vodních elektrárnách a jen 1,3 % (1 020 MW) v jaderné elektrárně Bushehr.

Podíl obnovitelných zdrojů na celkové výrobě elektrické energie země činí 0,84 %. Celkově bylo k září 2018 v Íránu vyrobeno 663,03 MW elektrické energie z obnovitelných zdrojů, z čehož 277,6 MW větrné elektrárny (41,8 %), 265,86 MW solární elektrárny (40,1 %), 10,62 MW bioplyn (1,6 %), 95,35 MW malé vodní elektrárny (14,3 %) a 13,6 MW spalovny odpadu (2,1 %).

K 31. 12. 2018 byl podíl obnovitelných zdrojů 670 MW (v 97 elektrárnách / instalacích), při čemž 445 MW je ve výstavbě (42 elektráren / instalací).

Instalace solární elektrárny vyjde cca na 700 USD na každý kW dodaný elektrické energie do sítě.

Při ročním předpokládaném nárůstu HDP 5,8 %, energetická spotřeba země v roce 2020 dosáhne cca 1 609,5 MMBOE (ekvivalent milion barelů ropy).

Zájem je o její snížení v jednotlivých odvětvích a to následovně:

Doprava (o 28 %), průmysl, (o 23 %), domácnosti (o 20 %), petrochemický průmysl (o 18 %), zemědělství (o 7 %), služby (o 4 %).

Pro naplnění tohoto ambiciózního plánu je nezbytně nutná jak implementace moderních kontrolních a monitorovacích systému pro boilersy, kotle a parogenerátory, tak i modernizace přehříváků a výměníků tepla, retrofity přečerpávacích stanic, a dále pak i přechod na ekologickou dopravu (el. dopravní prostředky, hybridy).

► Chemický průmysl

Roční výroba čistících, pracích a mycích prostředků dosahuje 1,45 mil. t přestože kapacita výrobních linek může být využita až na 4 mil. t/rok. Z tohoto hlediska je domácí výroba těchto produktů plně soběstačná. I to je jedním z důvodů, proč mnohé z těchto výrobků spadají do kategorie zakázaného dovozu do Íránu.

Velkou závislostí na dodávkách ze zahraničí trpí petrochemický průmysl, kterému chybí základní suroviny jako hexanol, orthoxylene, fenol, styren, etylén glykol, vinyl, chlorid a další chemické sloučeniny. Dále pak se nedostává surovin spojených s výrobou PET produktů nutných pro přepravu a úschovu ropných a potravinářských výrobků.

Nedostatek domácích surovin na výrobu pneumatik, především pro těžké nákladní automobily a autobusy vedla k snížení dovozních cel na tyto výrobky z 26 % na 5 %. V automobilovém průmyslu je ročně potřeba kolem 350 000 t pneumatik.

► ICT

V současné době již není možné úplně blokovat rozvoj moderních IT technologií. Za loňský rok kapacita IP sítě 7,787 GB/s. Připojení na mobilní internetovou síť mělo 53 244 454 lidí což je 60,15 % nárůst oproti loňskému roku. Počet vydaných SIM karet dosáhl čísla 169 mil. (9,8 % nárůst). Pro rok 2018–2019 bylo z rozpočtu na rozšíření internetového pokrytí na venkově vyčleněno kolem 72,4 mil. USD (k dnešnímu dni je internetovou sítí pokryto na 55 207 iránských vesnic).

3G pokrytí je hlášeno u 33 800 měst a 4G pokrytí (pro LTE telefony) u 27 000 měst. Co se silniční sítě týká, tak signál je dosažitelný na cca 58 000 km² země.

Nutnost položení cca 400 000 km optických vláken.

V ICT sektoru je zaměstnáno přibližně 200 000 lidí.

Bezplatných WiFi připojení tzv. „public WiFi hot spots“ je v zemi celkem 270. Do konce íránského roku (březen 2019) je počítáno se zprovozněním dalších 1 000 míst.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Íránský hutní průmysl trpí chronickým nedostatkem uhlíkových elektrod, jež jsou nepostradatelné v elektrických obloukových pecích nutných pro výrobu oceli, které používá 70–75 % íránských oceláren. Z EU se elektrody dovážely převážně ze Španělska (UHP400, UHP600, UHP700). Oblast zpracování kovů a růst trhu s cennými kovy je do budoucna perspektivním sektorem pro spolupráci českých a íránských firem za využití místních rozsáhlých kapacit.

► **Sklářský a keramický průmysl**

V Íránu je aktivních 160–200 skláren. Jediným sklářským odvětvím, vyjma dekorativního skla, které je soustavně na vzestupu, je výroba skla pro automobilový průmysl.

Írán se řadí mezi světové velmoci (společně s Čínou a Tureckem) co se týká výroby a exportů keramických dlaždic / obkladů. Tento obraz se odráží i na ceně vývozu této komodity, která je minimálně 1,5 nižší než dovezené zboží.

Nedostatek žáruvzdorných izolačních cihel tzv. „ZAC refraktory brick“ pro sklářské pece.

► **Služby**

Po restartu spojeném s uvolněním sankčního režimu v roce 2016 postupně došlo k revitalizaci oblasti služeb, a to především v bankovním a finančním sektoru. Po dlouhé době došlo k mezinárodní výměně SWIFT kódů a k zakládání poboček íránských bank v zahraničí. Zavedením nových US sankcí a s tím spojené finanční transakce prostřednictvím SWIFT-u opět uvízly na mrtvém bodě.

U domácího obyvatelstva je na strmém vzestupu placení prostřednictvím mobilních telefonů, digitální bankovníctví či bezkontaktní platební karty.

Co se služeb v oblasti turistiky a cestovního ruchu týká, ty jsou celkově na velmi dobré úrovni.

► **Stavební průmysl**

Stavební průmysl prochází díky prudkým výkyvům místní měny bouřlivým obdobím. Z jedné strany statistiky centrální banky vykazují až 53 % investiční nárůst do dostavby již započatých rezidenčních bytů ve srovnání se stejným obdobím roku 2017, na straně druhé však skutečný počet nově započatých projektů hlásí pouze 20% nárůst (o 3 % méně než loni).

Cena za stavební železný a neželezný materiál vyskočila za I a II. čtvrtletí roku 2018 o celých 28 % a 59 % v tomto pořadí. V souvislosti s tím se zvýšila i cena za stavbu 1 m² rezidenční plochy až na 174 USD. V loňském roce to bylo kolem 105 USD. Z tohoto důvodu začala být kritickou situace s výstavbou nových bytů. Za loňský rok bylo v Íránu dostaveno jen kolem 326 000 rezidenčních jednotek, což odpovídá cca 40 % z požadovaného množství, tedy 550 000 jednotek. Při tom do roku 2021 je počítáno s výstavbou více jak 900 000 obytných jednotek.

České firmy a jejich dodávky pro výstavbu v průmyslovém i civilním sektoru tvoří významnou část českého vývozu do Íránu (např. topná tělesa). Zajímavou, ale technologicky zatím ne zcela pokrytou oblastí, jsou rekonstrukce historických památek.

► Strojírenský průmysl

Strojírenský průmysl v posledních deseti letech bojuje s nedostatkem investic a dovozem nových moderních technologií. Minimálním požadavkem na obnovu strojírenského parku je dodávka cca 3 000 technologických center v první etapě s dalším až desetinásobkem v etapě další. Hlavní zájem je o stroje z Německa, Japonska, Jižní Koreje a České republiky. Rozpočet ministerstva průmyslu, dolů a obchodu Íránu pro rok 2018–2020 počítá s pouhou půl miliardou USD.

V zemi je dále potřeba strojů a zařízení pro gumárenský průmysl a výrobu plastů.

► Textilní a obuvnický průmysl

Stejně jako v oblasti domácích spotřebičů i zde je velkým problémem nelegálně dovezené zboží.

Íránský celní úřad udává, že 90 % zahraničních značek jsou padělky a jen 25–30 značek má své oficiální představitele v zemi.

Surovinami převážně potřebnými v textilním průmyslu jsou bavlna, umělá vlákna a příze. Roční spotřeba bavlny v zemi je kolem 120 000 t z čehož mezi 70–80 000 t je pokryto domácí produkcí, zbytek se musí dovážet. V produkci umělých vláken pro textilní průmysl je země soběstačná.

Obuvnický průmysl v posledních měsících zaznamenává hluboký propad, a to až o 70 % ve srovnání s loňským rokem. Hlavním důvodem je nedostatek surového materiálu na výrobu podrážek, tkaniček a podpatků, jež se z 30 % dováží. Nedostatek je taktéž ševcovského lepidla. Příčina spočívá ve více jak 150 % (!) poklesu íránského rijálu oproti zahraniční měně. Malé a střední firmy, které z 95 % tvoří páteř íránského obuvnického průmyslu (počet zaměstnanců v nich mnohdy nepřesahuje 10 lidí) si dovoz tolik potřebného materiálu při tak nevýhodném kurzu prostě nemohou dovolit.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

99,4 % obyvatelstva včetně 73 % obyvatel na vesnicích má přístup k pitné vodě. Špatná situace, co se dostupnosti pitné vody týká je téměř v 18 provinciích zabírající plochu cca 60 % země.

V pobřežních provinciích (Sistán-Balúčistán, Hormozgan, Khuzestán a Bušehr), tedy v linii Perského zálivu dochází k masivní výstavbě odsolovacích stanic, které by měly aspoň zde vyřešit problémy s nedostatkem pitné vody.

V zemi je momentálně 73 odsolovacích stanic o celkové denní zpracovatelské kapacitě 420 000 m³ slané vody (cca 148 mil. m³/rok). Do roku 2021 je plánována výstavba dalších 56 odsolovacích zařízení o výkonu kolem 76 mil. m³/rok (přibližně 600 000 m³/den).

Roční spotřeba vody dosahuje téměř 97 mld. m³, přičemž množství vody z obnovitelných zdrojů je pouhých 88 mld. m³.

Běžná íránská domácnost spotřebuje kolem 150 l (!) pitné vody denně (největší spotřeba je zaznamenána ve městech jako Teherán, Isfahán a Tabríz). Analytici se shodují na tom, že kdyby se jen tato spotřeba snížila o dvacet procent, nemusely by problémy s pitnou vodou vůbec nastat.

V zemi se nachází 177 vodních přehrad – 78 z nich je zpravidla naplněno do 40 %. Celková kapacita vodních přehrad je v současné době 24,59 mld. m³ (16% pokles oproti loňskému roku)

Dodávky pitné vody z veřejné sítě jsou významně dotovány, prodejní cena koncovým spotřebitelům činí méně než polovinu výrobních nákladů.

V hlavním městě s 12–14 mil. obyvateli se denně vyprodukuje 7–8 000 t odpadu z čehož na energetické zpracování odpadu (následnou výrobu el.energie) jde jen 200 t. Celkem je v Íránu aktivních pouze pět elektráren na komunální odpad (města Teherán, Šíráz, a Mašad) s celkovou kapacitou pouhých 11 MW.

Přítom Írán má kapacitu na výrobu el.energie z biomasy až do výkonu 400 MW v každém z 25 velkých měst (celkově tedy 10 000 MW). Probíhají jednání ve věci průzkum a sanace kontaminovaných lokalit odpadem z petrochemického průmyslu, a dodávek zařízení na likvidaci stavebního odpadu.

Potenciál: dodávky zařízení na likvidaci a zpracování komunálního a průmyslového odpadu (vodní hospodářství, stavební odpad, kontaminované lokality, nemocniční a toxický odpad, popř. radioaktivní odpad). Monitoring kvality vzduchu.

► Zábava a volný čas

Došlo k výraznému nárůstu zájmu o cyklistiku (horská kola), turistiku (trekingová výbava) a lyžování (lyže, snowboardy). Je však zapotřebí mít na paměti čínskou konkurenci a vsadit spíše na vysoce kvalitní výrobky.

Boom zaznamenává lodní turistika, a to díky zprovoznění plavebních linek Khorramshahr-Basra, Bandar Abas - Sharjah či nově modernizované mezinárodní cesty Bushehr-Doha (Katar).

V plánu je i zahájení plaveb mezi Iránem (Chabahar) a Pákistánem (Gwadar), Iránem a Ománem (Bandar Abas - Khasab) a cesta kaspickým mořem z Bandar Azali do některého z ruských přístavů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Íránský farmaceutický průmysl je z 96 % soběstačný. Ročně se vynaloží kolem 250 mil. USD na domácí výrobu generických léčiv (přibližně 2 200 léků) a dovoz základních surovin pro cca 62 íránských farmaceutických společností. Zbývajících 4-5 % hotových léků a 40 % základních surovin pro veškerý zdravotní a farmaceutický průmysl se dováží. Tento dovoz na sebe váže kolem 30 % všech finančních prostředků vyhraněných na nákup ve výše uvedené oblasti.

Íránský trh s kosmetikou a parfumerií, jakožto nejrychleji se zvětšující sektor za posledních osm let (převážně pro ženskou populaci nad 15 let) je po Saudské Arábii druhým největším trhem Středního východu s ročním obratem přes 2,1 mld. USD. Bohužel dvě třetiny prodávané kosmetiky, tedy kolem 63 % je do země pašováno. V loňském roce bylo do Íránu nelegálně dovezeno zboží za více než 1,5 mld. USD (!). Íránský farmaceutický průmysl se na výrobě pleťové kosmetiky podílí jen necelými 20 %, zbytek se dováží. Průměrný výdaj za kosmetické produkty na osobu/rok v Íránu činí 120 USD (4,5 % z osobních výdajů za rok). Ve městě je to 166 USD.

Možnost dovozu zařízení / vybavení pro kosmetické salony.

Íránská vláda však plánuje zvýšení dovozních cel na kosmetické výrobky ze současných 16 % na 26 %.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Momentální domácí kapacita 382 maso-zpracovatelských závodů (červeného masa) dosahuje jen 429 000 t. ročně. Úkolem je její meziroční navýšení o 1 mil. t. Nejvíce se zpracuje hovězího masa (223 000 t/rok, cca 52 % z celkového objemu), následuje jehněčí (162 000 t/rok, cca 37,6 %), kozí (34 000 t/rok, cca 7,8 %).

V zemědělském sektoru je nutné zvýšit výnosy z půdy, jak s pomocí kvalitních umělých hnojiv, tak především zavedením energeticky méně náročného systému zavlažování, tzv. „Under pressure irrigation system“. V zemi je kolem 8,5 mil. ha farem a sadů, které by takovým to způsobem mohly být zavlažovány. Vláda počítající s výdaji až 31,17 × 10¹² IRR (cca 660 mil. USD) na modernizaci zavlažovacího systému pro 285 000 ha farem, již do konce roku 2017 z této částky vynaložila téměř 41 %, tedy něco kolem 270 mil. USD (pokrytí přibližně 140 000 ha farem). Do roku 2019 by takto mělo být zavlažováno dalších 133 000 ha.

Díky tomuto opatření by mělo dojít k úspoře až 1,25 mld. m³ vody, ke zvýšení výnosů a snížení užití pesticidů až o 30 %.

Perspektivní segmenty jsou možnosti oprav / modernizace cukrovarů historicky postavených českými firmami, zpracování masa hospodářských zvířat, konzervace, pasterizace a balení potravin, zpracování mléčných produktů, dodávky veterinárních přípravků pro hospodářská zvířata, dodávky inseminačních dávek býků, výživ, krmení a doplňky stravy (80 % výrobních surovin se dováží) stájové technologie (ustájení, napáječky), zpracování masa hospodářských zvířat (domácí jatka), desinfekce ošetření včelstev a následné pracování včelích produktů (med, vosk, mateří kašička), potravinářské stroje na zpracování obilovin, rybářské technologie a akvakultura.

Velká pozornost je zaměřena na krmivo pro domácí a zemědělská zvířata.

► Zpracovatelský průmysl

Domácí zdroje surovin a polotovarů potřebných pro zpracovatelský průmysl jsou nedostatečné, stejně jako kapacity produkovat finální produkty i případě jejich importu. I v dohledné budoucnosti tak bude dovoz jedinou možností pokrytí domácí spotřeby. V řadě segmentů však panuje velká konkurence z blízkého zahraničí.

Íránský balicí průmysl (papírové kartony, balicí papír apod.) zaznamenal za I.pol. tohoto roku výrobní propad o téměř 350 000 t méně než za stejné období loňského roku. Nejlevnější papírový odpad, který se pro další zpracování dováží, stojí 112 eur/t, což je jak cenově neúměrně drahé, tak i při jeho zpracování, díky jeho mizerné kvalitě, dochází ke značnému znečištění životního prostředí.

Díky tomu se cena výkupu papírového odpadu jen za první pololetí zvýšila ze 7,8 US cents/kg na 35,8 US cents/kg.

Cena tuny v Íránu vyrobeného papíru se meziročně zvyšuje o cca 200 USD (!) a je o cca 15 % vyšší než u papíru dovezeného.

Dle statistik z roku 2015 připadá na jednoho íránského obyvatele mezi 14–17 kilogramy tiskového papíru (Evropa 129 kg, Austrálie 116 kg, Asie 45 kg, Čína 75 kg, USA 221 kg). Celková spotřeba různých druhů papírů v Íránu je přibližně 2 mil. t, z čehož kolem 400 000 t se spotřebuje na tisk knih, magazínů, novin apod.

V Íránu jsou tři papírny, jedna v provincii Mazandaran (Wood and Paper Industries – státní společnost), Amirabad Paper Mill v Beshahru (na pobřeží Kaspického moře) a Pars Paper Company na jihovýchodě Íránu.

V současné době pracují íránské papírny jen na 50 % svého výkonu. Při tom se zde naskýtá možnost vývozu balicího papíru a kartónu z Íránu do okolních zemí, jako Irák, Katar, UAE, Ázerbájdžán či Gruzie, problémem je zejm. výrobní cena.

► Železniční a kolejová doprava

Hlavní důraz je kladen na prodloužení železniční sítě o 9 134 km. Dále je nutno zabezpečit elektrifikaci dvoukolejných rychlostních tratí o délce 1 500 km. Národohospodářské výhledy počítají, že do roku 2022 by se měl zvýšit podíl na přepravě nákladu a cestujících ze stávajících 12 % a 8 % na 30 % a 20 %.

Íránský rozpočet plánuje vydělit ministerstvu dopravy a urbanizačního rozvoje pro rok 2019–2020 částku 1,995 mld. USD.

V této sumě je už zahrnut (pro železniční dopravu) nákup 134 lokomotiv, 2 800 nákladních vagónů, 54 meziměstských osobních vagónů a 46 motorových vozů. Hlavním důvodem je především stáří současného vozového parku (lokomotivy 31,57 let, nákladní vagóny 22,65 let, osobní vagóny 20,33 let).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9014 – Busoly, včetně navigačních kompasů; ost. navigační nástroje a přístroje
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy	
Automobilový průmysl	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8408 – Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8412 – Ost. motory a pohony
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 9029 – Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, krokoměry ap. přístroje
Vodohospodářství a odpadní průmysl	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Elektrotechnika	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8511 – Elektrické zapalovací nebo spouštěcí přístroje a zařízení pro zážehové motory
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8545 – Elektrody kartáčky uhlíkové uhlíky
	HS 9011 – Mikroskopy optické sdružené
	HS 9030 – Osciloskopy, analyzátoři spektra a ost. přístroje na měření a kontrolu elektrických veličin, detekci záření aj.
	HS 9031 – Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	
Strojírenský průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, sprádkání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
HS 8448 – Zařízení přídatná stavů strojů na sprádkání ap.	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8455 – Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8457 – Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí jiné pro opracování kovů ap.
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8482 – Valivá ložiska (kuličková, válečková, jehlová ap.)
	HS 8483 – Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačníky, spojky aj.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0901 – Káva též pražená nebo bez kofeinu
	HS 1209 – Semena, plody výtrusy k výsevu
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
	HS 2916 – Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
HS 2921 – Sloučeniny s aminovou funkcí	
Chemický průmysl	HS 3206 – Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
	HS 3215 – Tiskařské barvy, inkousty a tuše všech druhů, též koncentrované nebo tuhé
	HS 3903 – Polymery styrenu v primárních formách
	HS 4008 – Desky, listy, pásy, tyče aj. z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, sprádkání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
HS 8477 – Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7229 – Dráty z ost. legované oceli
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7314 – Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8545 – Elektrody používané pro pece
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 8427 – Vidlicové stohovací vozíky; ost. vozíky vybavené zdvihacím nebo manipulačním zařízením
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Zpracovatelský průmysl	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4802 – Ceninový papír
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 8443 – Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 7010 – Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
Sklářský a keramický průmysl	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příže, tkaniny)
	HS 7020 – Ost. skleněné výrobky
Služby	HS 4906 – Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8446 – Stavy tkalcovské
	HS 1404 – Bavlna
	HS 5109, 5205 – Příze
	HS 5402 – Nitě
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2843 – Kovy drahé v koloid stavu sloučeniny amalgamy
	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 3304 – Kosmetické přípravky nebo léčidla a přípravky pro péči o pokožku
ICT	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Zábava a volný čas	HS 4820 – Výrobky školní kancel. papírnické z papíru ap.
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty

Exportní financování

EGAP v Íránu v minulých deseti letech pojistil 6 případů v hodnotě 514 milionů korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální odvětví průmyslu a kovové výrobky. EGAP měl s pojišťováním v Íránu dlouhodobě výborné zkušenosti, a to až do uvalení sankcí EU. V současné době je kvůli opětovnému uvalení amerických sankcí a praktickému odstřihnutí od systému SWIFT uskutečňování obchodních transakcí s Íránem značně komplikované. Vývozci by proto měli v případě plánovaných platebních transakcí z Íránu do zahraničí věnovat zvýšenou pozornost jejich proveditelnosti.